

"Cenâb-ı Hakkın rububiyetinin kemâliyle alâkadar olan herşey Onu tavsif eder... Herşeyden Cenâb-ı Hakkın nuruna bir kapı açılır..." izah eder misiniz?

"Arkadaş! Bu gibi eblehleri ikna ve işkâllerini def' için, dört şeyin bilinmesi lâzımdır.

Birincisi: Cenâb-ı Hakk'ın rububiyetinin kemâliyle alâkadar olan her şey O'nu tavsif eder. Fakat, o şeyin, rububiyetine mazhar olduğu münâsebetiyle, kemâlinin de mahâl-i tecellisi olur. Fakat, o kemâl ile muttasıf olamaz."

Rububiyet, terbiye edicilik demektir, "bir şeyi kademeli olarak terakki ettirip bir kemâl noktaya ulaştırma" şeklinde tarif edilir. Çekirdeğin ağaç, yumurtanın civciv olması gibi kâinattaki her şey bir terbiyeden geçerek mükemmellik kazanmıştır.

Rabbü'l-âlemîn ismi, Allah'ın bütün âlemleri terbiye ederek şu mükemmel hale getirdiğini ifade ettiği gibi, her şey için de bu mânanın ayrı bir cilvesi vardır. Bir sinek de İlâhî terbiyeden geçerek gören, işiten, uçan bir canlı haline gelmiştir. Küçük-büyük her şey Allah'ın Rab ismine ayna olur ve O'nun rububiyetini ilan eder. Ama, kendisi "o kemâl ile muttasıf olamaz." Yâni, terbiye edicilik sıfatı ona verilemez. O, terbiye eden değil, terbiye edilendir. Bir kitap da katibinin ilmını gösterir, ama kendisi âlim değildir. Keza, taşların bir nizâm ile bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan bir şaheser, mimarının kemâlini gösterir, ama kendisi mimar olamaz.

"İkincisi: Her şeyden Cenâb-ı Hakk'ın nuruna bir kapı açılır. Bu kapılardan birisinin kapanması, gayr-ı mütenahî sâir kapıların da kapanmasını istilzam etmez. Fakat, hepsinin bir miftah ile açılması mümkündür."

Örnek olarak, İlâhî rahmet üzerinde duralım. Güneşin, ayın, havanın, suyun bizlere Cenâb-ı Hakkın bir rahmeti olduğunu açıkça görüyoruz. Ama, bazı şeyler var ki, onun rahmet cihetini bilemiyoruz. İşte bu kapının kapalı olmasıyla İlâhî rahmet

hakkında Őpheyeye dűŐmek akıl kârı değildir. O kapalı kapının önünde saatlerce beklemeyi bırakıp, açık olan bir başka kapıdan içeri girmek gerekir. Allah'ın rahmetini ilan eden bu kadar delil varken, bu kapıların hiçbirine müracaat etmeden o kapalı kapıda beklemek yerine, o açık kapılardan girip daha sonra o kapalı kapının da mutlaka bilemediğimiz bir rahmet ciheti olduğunu düşünmemiz gerekir. Nitekim, daha düne kadar petrolün ne büyük bir nimet olduğu bilinmiyordu. Maden arayan bir kiŐi, petrol belirtisiyle karŐılaŐınca üzülyüyor ve derhal kuyulu kapatıyordu. Ama Őimdi, petrol günlük hayatımızın vazgeçilmez parçası haline geldi.